

॥ चान् ॥
॥ १ ॥

श्री गणेशाय नमः ॥ ॥ प्रणम्य सिलसा विष्णु त्रैलोक्याधिपति प्रभुः ॥
नाना सास्त्रोद्धत वक्षे राजगणितिसमुच्चयः ॥ १ ॥ त्रैलोक्यका अधिपति
श्री नारायण नारायण नमस्कार गरि कराना नाना सास्त्रमाहिका को राजगणितिम
कहुं ॥ २ ॥ अधि त्रैवमिदं सास्त्रं नरो ज्ञास्यति त्वतः ॥ धर्म उपादे स वि
रायं कार्या कार्य सुभा सुभं ॥ २ ॥ न्योशास्त्र पद्या पद्धि धर्म अर्म कार्य अ
र्क्य शुभ अशुभ ज्ञान अज्ञान ज्ञान्या लोका ॥ ३ ॥ तदहं संप्रवक्ष्यामिः
गारा नोहित काव्यया ॥ यन प्रज्ञा प्रवर्धन्य मा त्रैहित कारणि ॥ ३ ॥ मनु

॥ गुरु ॥
॥ १ ॥

व्यहृकारिगर्नु कामना लेम कहुं ॥ मनुष्ये लाई यो सास्त्र ले आमाले
हित गल्या ज तै हित गन्यां ॥ ३ ॥ सुर्व सुतं प्रवक्ष्यामि चान के रानुभा
वितं ॥ यरा विज्ञान मा त्रै न सर्व गनो हि ज यतो ॥ ४ ॥ सुल सुत्र का कुरा
म कहुं ॥ अधि चान करि खी स्वर ले आ फा पुत्र लाई परा उदा भया हे पुः
त्र हो सुरा यो शा चित्त लाई य सा पद्धि सवै न्या यति नि पाप धर्म शुभ
अशुभ जान्याहुं ॥ ४ ॥ सुर्व सिध्दा पदे से न दुःखा स्त्रि भरुने न च ॥ द्वि
षता संप्रयोगे रा पण्डितो प्यवसिदति ॥ ५ ॥ सुर्व कला उपादे सदि या

॥ चाना ॥

॥ २ ॥

कोउत्तरस्वाभि लाईगहनादि याकोसुत्रुसिनप्रिनिगरपाकोवर्थ छ बु
विमारापतिनासिंद ॥ ५ ॥ गुरिभिः सहसंपर्कः पंदितै सहसंक
था ॥ कुलिमिसह मित्रनं कुर्वीरो नावसिदति ॥ ६ ॥ गुरिमांहां
सितसंगगरनु पंदितसितकथावातगर्नु कुलिजनसित मित्रला
उनुयतिगरपापदित्योमनुषेकेलेपतिनासिदेन भन्याकोछ ॥ ६
॥ उन्नतानां भुजंगानामधपानां च दंतिनां ॥ स्त्रीनागरजकुलानांचवि
भासेनिगतापुष ॥ ७ ॥ बहुलासितसर्पसितमदपानगन्यासित

॥ गुरु ॥
॥ २ ॥

हस्तिसितस्वात्तिसित राजकुलसित विस्वासगन्यान्योमनुष्यना
सीछ ॥ ७ ॥ वैरीनांसहविश्वासंयोनरकर्तुमिदमि ॥ सप्तभोगे
सुसंसुप्रः पतितः प्रतिबुध्यते ॥ ८ ॥ वैरीसगविस्वासगर्जीजोई
हागर्हन्त्योमनुष्यरुषकातुपामाचरीसुन्याकोषस्याप्रांतजस्तोग
रिवीहंरुं नत्तैपदित्याहापाडंछ ॥ ८ ॥ धनधान्यप्रयोगेषुविद्या
संगहन्यसुच ॥ आहारव्यवहारेषुन्यक्तल ज्ञां सदाभवेत् ॥ ९ ॥ धनः

॥ चारा ॥

॥ ३ ॥

कमाइदाधाराप्रयोगगर्दविद्यापर्वकेहिबस्तुसंग्रहगर्दखांदातिं
दादिदात्तनिथोकमातज्याणमानु ॥ ८ ॥ रागुरुसदसिमातागुरु
रुसदसिपिता ॥ यत्नारेनिमहाघोरं संसारोदधिंडत्तरं ॥ ९ ॥ मु
रुवरोवर-आमापणिः वावापणिद्वेन-जोगुरुलेसंसारत्समुद्ररा
नरिसकनुतारिदिंदर ॥ १० ॥ मातागंगासमंतिथ्यपितापु
ष्करमेवच ॥ गुरुकेदारतिथ्यं च मातागंगासमापुरा ॥ ११ ॥

॥ गुरु ॥

॥ ३ ॥

आमागंगावावुपुष्करतिथ्यगुरुकेदारतिथ्यवरोवरहं न-माताभंन्यागं
गावरोवरमानु ॥ ११ ॥ विद्यारूपंकुरूपाराभमारूपंतपस्वितां ॥ को
किलानांस्वरूपंनारिरूपंप्रतिवृता ॥ १२ ॥ कुरूपिकोरूपविद्याहुतपस्वि
कोरूपक्षमाहुंकोईलिकोसद्यहो-स्त्रिकोरूपप्रतिवृताहो ॥ १२ ॥ राचवि
द्यासमोव-धुराद्याधिसमोरिपुः ॥ राचापन्य-समस्त्रेराचदैवापरंवरं ॥
१ ॥ विद्यावरोवरभाइकोहिद्वेनद्वेराजतिकोपियारोकोहिद्वेनदैव

॥ तारा ॥ देखिवलिपोकोहिंदैरा ॥ १३ ॥ विद्याप्रवासिनोमित्रं भार्यामिगृहेषु
 ॥ ४ ॥ च ॥ आनुरूपौ यधं मित्रं धर्म मित्रं परवच ॥ १४ ॥ विदेसमाविद्यामिदं
 ब्रह्मं चरमास्वात्ति मित्रं हं हं रोगिको भौ यधं मित्रं हं हं परतुको धर्म
 मित्र ॥ १५ ॥ दुराधिना विषं विद्या अजिर्तं भोजनं विषं ॥ विषं जो छिद
 रिदुस्य त्रयस्य तदुरि विष ॥ १५ ॥ घनीया गरि पद्मो को विद्या विहं हं
 रापचिकरा यायाको अनविष थेर कंगाल लाई दाजु भाइ विष बुधा क

॥ गुरु ॥

॥ ४ ॥

सात रुणि विष ॥ १५ ॥ अनाभ्यासैर्हता विद्या नित्य हासै हता स्त्रिया
 ॥ कुविजे राह तं भवं भृत्य दोषैर्हता नृपः ॥ १६ ॥ अभ्यास राग स्या विद्या
 ना सिद्ध सदा हास्या स्वात्ति ना सिद्ध विजय निया पहाये न ना सिद्ध कु
 कुर्मत्रि भयाराजाना सिद्ध ॥ १६ ॥ यस्य पुत्रो रा विद्वान् स्या रा भुरो रा
 चपंदितः ॥ मंधकालं कुलं तस्य रा लचंदेव सर्व रि ॥ १७ ॥ यस्को दो
 रो पंदित पणिंदै रा तस्को कुल चंद मारा भ या को रा त्रिहे भयारो

॥ चान ॥ १० ॥ सर्वरिदिपकश्चन्दः प्रभानेरविदिपक ॥ त्रैलोक्यदिपको धर
 ॥ ५ ॥ मः सुपुत्रः कुलदिपकः ॥ १८ ॥ रात्रिको दीपचन्द मोहोदिरा को दीप
 श्रीसूर्यो होति गिलोक को दीप धर्म हो कुल को दीप सुपुत्र हो गुरु सा सा
 विद्या सा धर्म भना लस्य भया को ॥ १८ ॥ जनेता चोपनेता च यस्मि विद
 या प्रयो हति ॥ अंनदाता भा संदाता पंचैते पितरस्मृताः ॥ १९ ॥ ॥ गुरु ॥
 जन्मा उन्मा १ पुन वंध विवाहादि गरिदिन्या २ विद्या प्रप्या उन्मा ३ अंनदि ॥ ५ ॥

न्या ४ भनयदिन्या भयदेधिरसागर्न्या ५ ईपाच पिता भन्या भन्या का
 छन् ॥ १९ ॥ गुरुपत्तिराजपत्ति मित्रपत्ति नितयेव च ॥ पत्तिमाता स्वमा
 ताच पंचैत्येमातरः स्मृताः ॥ २० ॥ गुरुपत्ति गुरुमाराजा किपत्तिरानि
 २ मित्रपत्ति ३ आफ्रिस्त्रि किमाता सा सु ४ आफ्रिमाता ५ ईपाचमाता भं
 न्या का छन् ॥ २० ॥ लालयन्य च वार्षाणि दशवर्षाणि ता उयन् ॥ संप्रा
 प्तिषोदत्येव वर्षे पुत्रमित्रं वदाचरेत् ॥ २१ ॥ पांचवर्ष सम्प्रलालना गुरुर्नु

॥ चारा ॥ वाताऽपानदशवर्षसंमशात्माताऽनागर्नुसोऽवर्षलाग्यापछिपुत्रः
॥ २१ ॥ कणमित्रवरोवरवत्तरगर्नु ॥ २१ ॥ लालनावरुवोदोधात्माऽनाव
 रुवोगुणाः ॥ नस्मान्पुत्रं वलियं चनाऽयन्ननुलातयन ॥ २२ ॥ लाल
 नागव्याकोवडोदोषहनाऽनागव्याकोवडोगुणाहत्काररापुत्ररसि
 यनाऽनेगर्नु ॥ २२ ॥ रुच्याभ्यासोपदि त्यातां पुत्रयाकिपुयोजनो ॥ ता ॥ गुरु ॥
 पुत्रोपदिन त्यातां पुत्रयाकिपुयोजनम् ॥ २३ ॥ विशार्द्धमरापेनिरुवर्षरा ॥ २४ ॥

भ्यासपतिगर्हितवुधिराभयापतिजान्याहुं हजुत्कापन्दुमनपतिद्वेराभ
 भ्यासपतिगर्देननवुधिलेकाहुं हन ॥ २३ ॥ पुत्रास्तुविविधैः शास्त्रीः निर्धो ॥
 ज्याः सतनं बुधैः रिमिरावुधिसपन्ना भवन्ती यलुपुजिता ॥ २४ ॥ जानाम
 नुखेलेदोराहृत्लाइभनेकसास्त्रमालाऽनुशितिजान्यावुधिवंतभयालो क
 लेपुजागर्हन् ॥ २४ ॥ पठपुत्रकिनालस्यमपठोभारवाहकः ॥ पथसंपु
 ज्यतेराजापथपुत्रदितोदितो ॥ २५ ॥ हेपुत्रअलसितागरपहुः रापहुः

॥ चान ॥ भारिवोक न्यालापह्या जापशिपुगहं ननसर्थदितादितापह ॥ २५ ॥
॥ २१ ॥ गुरोमुक्तिपतां यत्न किमनोन्यसुयोजना ॥ विक्रियंतेराचंठाभिर्नवः क्षि
 रविवर्जिताः ॥ २६ ॥ भरसंगारगरिनामगरिप्रयोजनैरेता उदरा
 भयाकोगाङ्गलामाघंठावाचालेकोहिलिदै नन ॥ २६ ॥ राटस्या
 नररोहपेहपस्या भरतो गुरो ॥ गुरास्या भरता जारां जारास्या भरतो क्ष
 मा ॥ २७ ॥ मनुष्यको गरुणा रूपहो रूपतिगरुणा गुराहो गुराको

॥ गुरु ॥

॥ २१ ॥

गरुणा जाराहो जाराको पतिगरुणा क्षमा मरुनु ॥ २७ ॥ गुरोपद्विमाह
 पंसीलं पिच्छस्वमाकुलं ॥ सिधेपिच्छं स्वमाविद्याभोगं पद्विस्वमाधनं ॥ २८
 ॥ हेमनुष्ये पुत्रहो गुरास्वधरुपरायो जसिलसो धनु धननसुच्याय ॥ २८ ॥
 भगुरास्वरुतं रूपं असिलस्वरुतं कुलं ॥ असिद्धे अरुतायिभभोगस्वरुतं
 धनं ॥ २९ ॥ गुरानभयारुपव्यर्थद्विसिलराभयाकुलव्यर्थद्विसिधि
 राभयाविद्याव्यर्थद्विभोगनभयाधराव्यर्थद्वि ॥ २९ ॥ गुरोभुच्याय

॥ चान ॥

॥ २ ॥

नेरुपशीलं भुषायते कुलं ॥ सिद्धिं भुषायते विशा ॥ भोगं भुषायते धरा ॥

३० ॥ रूपको सो भागता लेहुं छ कुलको सो भाशील लेहुं छ विद्याको सो

भासिलेहुं छ धराको सो भा भोगलेहुं छ ॥ ३० ॥ सुकुले योजयेत्कन्यापु

त्रं विद्यासु योजयेत् ॥ व्यसरो योजयेत्तुं मित्रं धर्मं सिंघो जयेत् ॥ ३१ ॥

वेसकुलमाछेरिदिनु ॥ विद्याको भभ्यासमाछेरालाई लाउनु ॥ वेसको

अभ्यासनाशनुलाईलाईदिनु ॥ मित्रलाई धर्ममालाईदिनु ॥ ३१ ॥

॥ ग ५ ॥

॥ ४ ॥

नान्युचसिखरो मेरुर्नातिनितरत्नातले ॥ व्यवसायसाहयानं नानिपारोमहे

दधि ॥ ३२ ॥ उद्योगगर्वालाई सुमेरुपति उच्चैर्देन ॥ उद्योगगरिरह्या

लाई रत्नातलपनि गहिरो छैन ॥ एको हो लोलाता सगुडपरिानत रिसकनु छैन

॥ ३२ ॥ श्लोकेन चतुर्धनपादे रौकाक्षरे राच ॥ भवंचां दिवसे कु

र्यादानां व्ययता कर्मणि ॥ ३३ ॥ एकश्लोकले भयापति भाधा श्लोकले

भयापति एकपाउले भयापति एक भसर भणिकन परिादारा गरिकन

पतिपतिसेदिनविमाडुनवातिनरहनु॥ ३३ ॥ योजनानांसहसा ६
 शिंनुर्मयानिपिलिकाः॥ अगह्वैतानेयोपिपदमेकंतागच्छति॥ ३४ ॥
 कमिलाहस्रजारछरकोशभयापतिपकोहोरोहिईदैरत्तापुग्धः साहिवा
 देविगह्वपतिपकपाईलोपतिजोदेन॥ ३५ ॥ सरथाशनेविद्यासनि
 पर्वतलेचलो॥ सतिधर्मभक्तकामभुक्ताहयासभक्तनैसने॥ ३५ ॥
 ॥६॥ पुरासादाविद्यापहदापरचनयाचुदाधर्मगदीमास्त्रितिनरसभावकोः ॥६॥

कामगदीमाकेहिपतिभक्तगदीमुत्तुनगर्नु॥ ३५ ॥ गुरुसुभ्रवयादि
 यापुष्करेनचनेतावा॥ अथसाविद्याविद्याचनुर्योनोपलभ्यते॥
 ३६ ॥ गुरुकोसुसारगरिविद्यापाहिंछथेरधराभयापंरिपुनपाल्याभ
 वाएकथोकविद्यादिअर्काविद्यापाहिंछचौथोडपायविद्यापाडन्याछेन॥
 ३७ ॥ एकाभरप्रदानारंयोगुरुनाभिमंन्यते॥ स्वारायोसिततंजोस्त्रि
 चोदालेयोविजायते॥ ३७ ॥ यकेअक्षरपहुडन्यालाईपतिजोग

॥ रागा ॥
॥ १०॥

रुभनिमादेनन्यसलेसयपोलिकुर्कोमैचारालमैजन्मद ॥ ३१ ॥ पु
लकंप्रन्याधीतेनाधीनगुरुसंतिथौ ॥ नसोभनेसभामधेजालगर्भईव
स्थिय ॥ ३२ ॥ गुरुदेउपाथरालिआफैपुलकहेरिजोपुच्छनोसभाम
धजालकोगर्भवानभयाकोवालसहेसुखवन्देननसर्भगुरुमुखवाहुंनुप
॥ ३२ ॥ सिलिसिमजालस्यपारित्यमित्रसंग्रहम् ॥ अचौरहरति ॥
विघापंचैनेवाधयोनया ॥ ३२ ॥ सिपालुमासिस्कोसिपसुसिल

॥ गुरु ॥
॥ १०॥

नैररुनु भलमिरामंनुपदिनहुनुमित्रकोसंग्रहगर्नुयमिगुराजोछनकैलेप
शिसकिचैराचोरलेपतिचोररासकंदैरा ॥ ३२ ॥ राहिजन्मराज्यसु
संगुरामुचने ॥ गुनागुरानरंयातिपयोदधिछनयथा ॥ ४० ॥ जन्मले
जोथोहुंदैरागुरालेजेथोहुंछजस्तोदुतभंरादहिभंदाद्युभ्रेसुहुंछनलैज
रपदिकोभस्तहुंछ ॥ ४० ॥ किंकुलेराविसालेरागुराकाज्यनेनर ॥ भ
र्वसविसुधोपितिर्गुर्नैकिकषेति ॥ ४१ ॥ अलोकुललेक्याहुंछउमैको

पुजाहुं सुखवंसदेविभयाकोबछनपरिणोदोरिनभयाकालेक्याहुं ॥ ४१ ॥

॥ किंकुलेराविसालेराविद्याहिनस्तुयोरा॥ अकुलेतोपिविद्यास्तु ॥

देवनैरपिपुज्यते ॥ ४२ ॥ वडाकुलमाजन्म्यापरिविद्याराभंयाशाभाः

॥ चीन ॥

देवाकुलमाफिकैछनपरिणितभयादेवनालेपरिपुजागर्हन् ॥ ४३ ॥ ना

॥ ११ ॥

वार्थिभभजनेनावंयावत्पारेतागछनि ॥ उतिर्तोचगतेपारेनौकायाः किंपु

योजन ॥ ४३ ॥ जाहसंमपरिगयाकोदेवानाहसंमदुगाहोजछनपरि

॥ ११ ॥

॥ ११ ॥

नरिओर्षापद्धिडुंगाकोकाकामछ ॥ ४३ ॥ गुनासर्वत्रपुज्यतेपिनृवंसोरि

रर्थकः ॥ वासुदेवतामस्यनिवसुदेवतानेजना ॥ ४४ ॥ गुणभयासर्वेलेपुजा

गर्हवासुकोनामचारिंदैरावसुदेवकोछोरकोसर्वेलेपुजागर्हन्वसुदेवलाई

कोहिपुगदैरा ॥ ४४ ॥ गुणाः कुर्वन्त्युदरन्त्युदरेपिवत्तनांसता ॥ केनकिगंध

माघ्रायत्वयंगछनिवत्पदा ॥ ४५ ॥ गुणजोछनादाभयापरिगताजिकैल

याउछजसैकेनकिकागंधभुमराहोमिजोछन् ॥ ४५ ॥ विद्यात्वंचन्पत्वं

॥ चारा ॥

वनहितुल्यपराक्रमौ ॥ स्वदेशे पुज्यते राजा विद्वान्सर्वत्र पुज्यते ॥

॥ १२ ॥

॥ ४६ ॥ विशावन्नकुनुराजा कुनुरो वरं दै न. राजा आक्रोदे
समाधुलोह. पेदिन जो सर्वत्री गया परि पुजा गर्दन ॥ ४६ ॥ एके नापि सुपुत्रेण
विद्यापुत्रेण साधना. कुलं पुरुषसिंहेण चंदे रो वप्रकाशमत्ये ॥ ४७ ॥ यकै पुत्रः
भयापरा सपुत्र भयाकुलकण विद्यावंत साधुले प्रकाश गर्दन जलौ च दमाले सर्वत्र उ
ज्यालोगरा डहन लै ॥ ४७ ॥ विद्याया भांजरां कश्चिन्कभी डव्यभाजनम् ॥ उभः

॥ गुरु ॥

॥ १२ ॥

यो भाजरां कश्चिन्कभी नौ भयभाजता ॥ ४८ ॥ कोहि मनुष्य विद्याका पात्रः
हन कोहि डव्यका पात्रं हन कानिलाई विद्यापरा हुं हन कानिलाई विद्यापरा
धरापरा दैरा ॥ ४८ ॥ एमंति फलितो हभाता मतिगुति नो जना ॥ शुष्कः
काष्ठचमुर्यच भिद्यते सौव मन्यते ॥ ४९ ॥ फलहुं न्यावृत्त जो हन गुतावंत मनु
षे परि तामु हुं हन सुखा को काथर मुष्य मनुषेर तार मुहुं दैरा ॥ ४९ ॥ ताक
हिक र्मा रा च त्वा रि संधा काले प्रयोजयन् ॥ भारमेधु रां ति दान धाता थापमे

॥ साना ॥ वच ॥ ५० ॥ चारथोकसंख्याकालमा रागनगर्न धानुमैथुनगिडापर्कु ॥ ५०
॥ १३ ॥ आहारजायनेवाधिर्गर्भकुरचेजायने ॥ अलशमीकश्चसर्ग्यायासपाठादाः
 युखभय ॥ ५१ ॥ संख्याकालमा आहारगत्या रोगलाग्धमेथुतागत्या वहुन
 रित्ताहकुलगर्भहंछंन सयतागत्या दरिद्रिहंछपस्यादेविआयुद्धिराहंछ
 ॥ ५१ ॥ वेदवेदांगतत्त्वज्ञो जपहोमपरायणः ॥ आसिर्वापदरोगिन्यंमेषरा
 तपुरोहित ॥ ५२ ॥ वेदवेदेकाद्वैदभंगज्ञान्या जपहोमगर्दैरह्न्यातन्यरह

॥ चारा ॥

॥ १३ ॥

आसिर्वाददिदैरह्न्यायमोराज्ञाकोपुरोहितचाहिंछ ॥ ५२ ॥ प्रातःस्निग्धो
 महिपालछिपुकर्मविवर्जितः ॥ विबुधेषुपरित्यागिसमोदुःखेसुखसमे ॥
 ५३ ॥ बुधिवंतसुंदरकसैकोकुराका मरागर्फीः दुःखसुखवरोवरमान्याग
 रिपरिधमहिपेदिनमाहिदागार्ग्यायत्ता लाईराजाभंन्या ॥ ५३ ॥ कु
 लतिलगुरोपेतः सत्यधर्मपरायणः ॥ प्रविताः पेसलोदसोराजा चोभोविधि
 यने ॥ ५४ ॥ कुलिरासिललेयुक्कभयाकोगुरावेनसत्यमाधर्ममातन्यः

॥ चाला ॥

॥ १४ ॥

रह्या सभावातमा जो न्या सुंदर वहुत चूर्य लाराँ भाकानजिकी तुल्या डनु भं
दर ॥ ५४ ॥ कुलव्यसनि हां तु घं म प्र ग भ म नार्जवं ॥ भनाय व्यय कर्ता
हं नाधिपत्ये शिरा योजयत् ॥ ५५ ॥ वहुं नै को च भया लो च निया व्यसरा ग
न्या वहुं नै लो भि वि वा ज वि वो ल न्या वहुत तों गै काम ग न्या भाम दा शि भं दा य
च भ र्था रोग न्या डु र्जन य लो सु या न तु ल्या डनु ॥ ५५ ॥ ॥ श्री सुर्वे द मु ल वृ त्ति
हि नो धी र स र्व र त्त प रि श कः ॥ सु चि श्र व्य व सा ई च ध्य र्म च शो वि धि य न्य व ॥

॥ गुरु ॥

॥ १५ ॥

॥ ५६ ॥ आ कु प हिले को काम मान लारुं न्या चै र्य काम ग न्या सम र त्व को
प रि क्षा ग न्या प वि त्र र रु न्या उ य म ग र्दै र रु न्या य लाला ई र्म धि र तु ल्या डनु ॥
५६ ॥ आ सु र्वे द कृ ता भ्या सः स र्व तः प्रि य द र्श णा ॥ आ र्य सिल ग र तो पे न ये
व वि यो वि धि य ने ॥ ५७ ॥ वै य सा ल्प ना भ भ्या स ग न्या स भै थो क जा न्या
दे ख दे सु सिल्ला उ दौ व ना को सिल भ या को य ल्ला वै य तु ल्या डनु ॥ ५७ ॥
पि तु पि ना म हो द क्ष शा स्त्र लो मि ष्ट पा च कः ॥ सु चि श्रा क ठि न चै व सु

॥ चीना ॥

॥ १५ ॥

पकारः प्रसस्यते ॥ ५८ ॥ वावावराजुदेशि जान्यापवित्रमुचरकोमलअंग
हुं न्यापस्तारसोईगन्यानुलाडनु ॥ ५९ ॥ सकुडकुगिहिनार्थेलिचुह
लोजिनाभरः ॥ सर्वसास्त्रसमालोकियकलेखकडचेने ॥ ५९ ॥ एकवे
रसुन्याकोसेसुन्याचोरोसुधगरिलेखन्यासभलिपिजान्यासभसास्त्रहेल्या
कोयत्नालाईलेखकभंनु ॥ ५९ ॥ ईजिनाकारतन्योसोवलवानप्रियः
दर्शराः ॥ अपमादिसदरभः प्रतिहारसडचेने ॥ ६० ॥ थोरोभभिः

॥ गुहा ॥

॥ १५ ॥

प्रायलेवुं न्यावलियोदेखदासुसिलाज्जोअहंकारराभयाकोवहु
तचनुरयत्नालाईकाराभंतिह ॥ ६० ॥ समस्तकृतसास्त्रज्ञोःपे
रितनथुजितसुमधैर्यसौर्यगुणोपेतसेनाचेक्षोविचियन्ये ॥ ६१ ॥
सभसास्त्रकोमनजान्यापरितनमिहिरागन्याधैर्यवान्भटकागुणभया
त्तासदीरभंन्याकोह ॥ ६१ ॥ समस्तिरयसास्त्रज्ञोवाहोछपरजित
॥ सौर्यधैर्यगुणोपेतोभयाध्यक्षोविचियने ॥ ६२ ॥ सबसालिहोत्रजा

॥ चारा ॥

॥ १५ ॥

न्या असवारि माकुसलभया कोसुरे परि छ पराकुमि परि छ एता लाई तपे ला
को अधिकानु ल्याइनु ॥ ५२ ॥ मेधा विवा क्य दुः प्रातः पर चितो पर रक्षकः
॥ चिरो यक्षो कृवा दित्त एष दुते विधियते ॥ ५३ ॥ एक वेर भन्या को
समझि रह न्या बोल दा चतुर पराई को पेन को कुरा जा न्या बहु न भीरु न ता को
नलो बोल न्या एता लाई इत भंजु ॥ ५३ ॥ पाथि वस्य च भन्यस्य वदामि
गुण लभरां ॥ येता सव र्चने राजा भारा गार सन थै वच ॥ ५४ ॥ राजा को

॥ गुरु ॥

॥ १६ ॥

परिचा कर को परि गुण लभरां भंजु न्या गरि राजपनि वध छ सो क
रु ॥ ५५ ॥ अनये व कुलिनानां दयां कुर्वन्ति साधवः ॥ आदि सध्या व
सारो सुगाने यात्येति विक्रयां ॥ ५५ ॥ एतै कारण ले वडो कुलिरा
को संग दया साधु जता हरु गर्जन यत्ना माति सपदि ले परि मारु मा प
ति अन्य मा पति विड वल पाई रा ॥ ५५ ॥ पंति ते सुगुण सर्वे मुखे
दोखा तु केवला ॥ न त्या भु र्च सह से सु प्रात यकः प्रसत्यते ॥ ५५ ॥ पंदि

॥ तारा ॥ त ह रु छे उ स भ गुरौ कुं छ न् मूर्ख छे उ स भ दोष मा त्रै कुं छ तः
॥ ११७ ॥ त स्कार ए ग मूर्ख ह जार भंदा एक जा न्या व धिया ॥ ६६ ॥ प्राज्ञे नि
 योज्य माने तु संति ए ज्ञ त्रयो गुणा ॥ यदाः स्वर्ग निवासश्च पुं करश्च
 धना गमः ॥ ६७ ॥ जान्या बुधिवन्त कन काम ला पाप छि रा जा करानि
 ता गुण कुं छ न् य स कुं छ स्वर्ग प्राप्ति कुं छ धरा परि धेर मि छि ॥ ६८ ॥
 मुखे शिरो ज्यो मा रो नु त्रयो दोषा म हि पने ॥ अय श्चार्थ ना श्च शरार

॥ गुप्त ॥
॥ ११८ ॥

के प त रां कुं छ ॥ ६९ ॥ मुखे लाई काम ला रा नि रा कुं छ अप य
 श १ धन को नाम शार्क मा शि श्रय पछी ॥ ६९ ॥ न स्मा द्म मि श्र रो
 शि त्पं ध म का थ सि ध य ॥ शु रा वं त शि रो ज्ये न गु रा हि रां वि व ज रा
 त ॥ ७० ॥ त स्कार रा राज ले धर्म काम धरा च धाऽ शि मि त्र गु रा जा
 न्या मा शि स ला इ काम ला इ नु गु रा न भ या ला इ व र्ज नि ग र्ति ॥ ७१ ॥ य
 की ति कुं छे भू त्पः सु भ वा य दी ता सु भं ॥ ते रा स वं ध त्प रा जा सु भं ते इ स्त

॥ चारा ॥ तैरपि ॥ ७० ॥ भृत्यनुचाकरल्येयकी चितपापरपुरदयगरास्तपरा
 ॥ १८ ॥ गुणवतकराकामलायापछितसैलेराजालाईपापपुन्यगत्यापछि
 नस्मिकोशविगारिदिछन् ॥ ७० ॥ यथाहेमपरिक्षततापनाउन
 भदने ॥ तथापुरुषमयेवंकुलशिलेराकर्मना ॥ ७१ ॥ जस्तोगरि
 सुराकोपरिछापलीहाराकीकानीरुछतसैगरिमनुष्यलाईपतिकु
 ललेकर्मपरिक्षागर्नथारापाहीछ ॥ ७१ ॥ जाराव्याप्रधेरोभ

॥ गुरु ॥

॥ १८ ॥

त्यावाधयसनागम ॥ आपत्काल्येनथामित्रंभार्याचविभवक्ष
 य ॥ ७२ ॥ कहीकामलाईपठाईकराचाकरकोपरीक्षागरिजा
 नुजाफुलाईऽःषपरयामादाज्यभाइचिहूछराआपत्तिपदामिमि
 व्रकाथाहाऊंछरत्रीवीचरधरासकियापकीजातिछ ॥ ७२ ॥ भू
 न्यावहुविधातोयाउत्तमाधराममध्यमाः ॥ न्यरीयोज्यायठायो
 ज्यत्रीविधेयेवकमसु ॥ ७३ ॥ चाकरभन्याकाठैरप्रकारहुछ

॥ चारा ॥

॥ १२ ॥

उत्तममाहा घनिजला लाईनले कामविचारगिलाउन ॥ ७३ ॥
आलस्यमुखं कुरस वयसिगानमठं ॥ असंस्तुनमभक्तचन्यज्य
भृत्य रागाधिप ॥ ७४ ॥ बहुतअलसी छिचरोको धिरोभीअ
रायाको नमान्या राखि धूर्त असंनोधिसेवा रागर्न्या चलात्ता
इचाकराराखनु ॥ ७५ ॥ नेजेरखा मिरा मनु गुमनु गु
कपरा न्यजेत ॥ कपरा दक्षिण्यय सस्या चक्र पीरी तमासरा

॥ गुरु ॥

॥ १२ ॥

॥ ७५ ॥ अनीरिसा हाअनी कपरा रत्नात्तानी करा होउनु कप
रा भन्दा पती गरया को था हाता पाउ न्या ते सै भन्दा पति गरया को मि
रि रा नमा घो लाउ न्या लाई होडि हाननु ॥ ७५ ॥ वामा भार्या सुनो
मुखः प्रख को वा यिचारक ॥ राखे हो वंधुवर्ज भन्ये जे दस्य मरु सुख ॥
३ ७६ ॥ अराया को कुरो हो डि अर्के धाक गर्न्या खाखि मुख होरा कु
राको विचार गर्न्या चाकर प्रिति नभायाको दाजु भाई यति थोकर

॥ चरणा ॥ लाइ होया वरो सुषुंछ ॥ ७६ ॥ नकश्चिन्कस्यचिन्मीत्रंरा कड
 ॥ २० ॥ चिन्कस्यचिन्पुय ॥ कारणादवजा येतेमित्राणिरीपवत्नहा ॥ ७७
 ॥ कैसेकोकोहिमित्रपरािडेनकैसेकोपियारेपरािडेराकारेणैलेमि
 वडुंछकारणिलेसत्रुंछन ॥ ७७ ॥ कार्याथिजैतेलोकोणालोकःप
 मांठिकः ॥ वत्सःशिरक्षयेदुष्परीत्यजतिमानरे ॥ ७८ ॥ आफ्राका
 मकारिामीस्यवागडपरमांठकारिभित्तकोहीगैदतानवाछेपराि

॥ गुरु ॥
 ॥ २० ॥

दुदसकीयापछिआफ्राआमालाइछेरुछ ॥ ७८ ॥ कुनोव्यसः
 शिनोनिद्राअल्पस्यकुनोरनीः ॥ कुनःसौख्यंदरिदुस्यदुर्जरास्यकु
 नःक्षमा ॥ ७९ ॥ गुवारिव्यसरागन्यालाइरािद्राकुंदताअसनासि
 लाइपनिऊँदैरादारीदुलाइमुखऊँदैरादुर्जनरालाइक्षमाऊँदैरा ॥ ८०
 ७९ ॥ नत्कारस्यकुनोमान्यदुर्जरास्यकुनःक्षमा ॥ व्यत्यास्त्रीणाकु
 नःसत्तमसन्धित्येहकुनःसत्यंचकामिनां ॥ ८० ॥ चीरकोमारा

॥ चारा ॥

॥ २१ ॥

हुँदैरा उर्जता को क्षमा हुँदैरा यस्या को प्रिति हुँदैरा छिणार को सत्य हुँदैरा
॥ २० ॥ दुर्वल स्ववलं राजा वाला राणेय रांवरं ॥ वलं मूर्ख स्वमौरा त्वं ॥
चाराणामि न्तं वलं ॥ २१ ॥ शिर्वलिया को वल राजा हा वाला लष को ह
णिवल हो मूर्ख को रावो नुव हो चोर को फुठो वोल नुव हो ॥ २१ ॥
असा ठाना दा दा राणा वाल वध न पास्वरा म ॥ अन्याय परि भूतानां स
र्वेषां पार्थिव गतिः ॥ २२ ॥ काहिरा कुन्या अणा थ को दरिद्र को ६

॥ गुरु ॥

॥ २१ ॥

बालक को बुद्धा को नय स्त्री हरु को अन्धाय ययर्ग को एक राजा मा
त्रे गति च को छे रान ॥ २२ ॥ चाधिन स्या र्थ हिरमस्य सनु भिन्ना सिन
त्यस ॥ हृदय सो कद भस्य तु हृद सता माव धम् ॥ २३ ॥ राजि को रि
धं री को स नु को द र ले यु क्त हुं न्या का हृ द य मा लो क ले उ ठ्या को मू नु
ष्य को और ध स जरा को दर्श रा भया सं नो र व हुं ॥ २३ ॥ आनु र
सो प्राप्ते उ भी क्ष स नु वि गे हे राज हारे इ म सा न वा य ति छ नि स वा ह्व ॥ ५

॥ चारा ॥

॥ २२ ॥

८४ ॥ रोग भया मा केहि वरोग आपत् परया मा सनु संग रुगरा परया मा
राजका दारमा इमरा जया मा आउ न्या बाढव नैसै लाई भनु अघि पछि
को क्यो हो ॥ ८४ ॥ भाव भुद्धि मनु ख्याना ज्ञानया सर्व कर्म सु ॥ भावे रा
नु बिना काना भावरा उहि नारा ना ॥ ८५ ॥ माणि सको ज्या सु रैव का
ममा भावना जसो गर्यो नलै भाव भुद्धि ऊं छ भाव रौमा पाप पुन्य ऊं छ
स्त्रिकरा चुंवरा आलिंगरा भिरौ भावले गरि छ दोरिको चुम्बरा कास ॥

॥ गुरु ॥

॥ २२ ॥

मालि नु भि नै भावले गलि छ ॥ ८५ ॥ न देवो विद्यते काये
पाषा रो न च म मय ॥ भावेषु विद्यते देवस्तस्माद्भावो मह
परि ॥ ८६ ॥ काठमा डुगामा मात्व का मुनि मादवना छे रा जाहा
भावरा गर्यो वाहि दवना ऊं छ स भेदे रिवव डो भनु भाव रौ छ ॥ ८६
॥ सिध्या रों देवना चार्यो ता एमा चर्य देवना ॥ दवना यो रिवना भर्त्ता वा
स्मरो जरा देवना ॥ ८७ ॥ शिष्य को देना गुरु हो गुरु को देवना जारा

॥ चारणा ॥

॥ २३ ॥

स्त्रिको देवना पुरुषः स भवको देवना ब्राह्मणः न कुं न ॥ ८७ ॥ विप्रं पश्य यः
ठावही माचा जपस्य देवनां ॥ पृथ्वी पश्य यठामाना मित्रं पश्य यठासु
न ॥ ८८ ॥ ब्रह्मणाला इ आगो जतो देवना गुरुला इ देवना जत्ना ६
आमाना इ पृथ्वी जतो मित्रकला इ राजजतो पुत्रला इ पति मित्री ज
तो देवना ॥ ८९ ॥ गुरु रग्गी द्विजगि नावराणां ब्राह्मणो गुरु
॥ पति देको गुरुः त्रिणां सर्वस्या भ्यागतो गुरुः ॥ ९० ॥ ब्राह्मण गुरुः ॥

॥ गुरु ॥

॥ २३ ॥

गती चरि वरा कागु ब्राह्मणाः स्त्रिको गुरु पुरुषः सर्वैको गुरु अनिथी ६
॥ ९१ ॥ उत्तमस्यापि वरा स्थिति चापि गुरु मागतः ॥ पुजति यो यथा
न्यायं सर्वस्या भ्यागतो गुरुः ॥ ९२ ॥ उत्तम जाति अभ्यागत आया
पति ययोग्य पुजागर्नु सर्वैको अपुर्वि आया गुरु जतो हो ॥ ९३ ॥ देवना पु
जय इत्या भन्या दारो ता पुजयत ॥ श्रुः पुन्यो पचोरे ता विप्रः प्रणति
वन्दु नात ॥ ९४ ॥ देवना कला भक्ति भावता गरि पुजागर्नु चाकार क

॥ चारा ॥ राके हीदी संतो घगर्नु उपकारगारि भुडको समारा गनुं वासला इउं देह
॥ २४ ॥ वर प्रणाम गरि सनो घगर्नु ॥ २१ ॥ धर्मस्य मुल राजानां स्तपु मुलं ॥
 च व्राक्षना ॥ वृक्षनाय प्रपुज्यते तत्र धर्मः सराजराः ॥ २२ ॥ धर्मका मु
 लराजा ऊन नपका मुल वृक्षरा ऊन नत्काररा जस ठाउ मावा लन का पुजा
 रुछन ताहा सब द्या धर्म रहं न शकुं देरा ॥ २३ ॥ आचार फल लेते धर्म
 आचार फल लेते धनम् ॥ आचार फल माप्ते नित्य चारो हं न्यलक्षनम् ॥ २४ ॥

॥ गुरु ॥
॥ २४ ॥

२३ ॥ आचार देवि धर्म ऊं ॥ आचारैरे विधापनि ऊं ॥ आचारैरे ग
 र्या सर्व कार्य फल छन आचारैरे बलक्षि ति पणि नास ऊं ॥ २३ ॥
 ॥ भोजे भाज राशक्ति श्रुति सक्ति बलस्त्रियः ॥ विभवे द्या रासक्ति श्रुनाल सनप
 मफलं ॥ २४ ॥ खान्या कुरोमा खानु सकनु शुद्ध रिल्ली सिनु भाग पणि ग
 नुं शकु संपति भैक रा द्या रागर्नु सकु एति सनु नप त्या लो ऊं देन ॥ २४ ॥
 ॥ वाल्ये च वने धर्म मणि न्यं यनुं जिवितं ॥ फलाना मपि पक्का नाश ॥

॥ चारा ॥

॥ २५ ॥

नपननं भवेत् ॥ २५ ॥ बालकैमा धर्मगर्नु जीवन् भन्याको अरित्यच्छ
भरे भोलिकैरे मर्ता ॥ ठाहरेण फलपणि पाक्यापदि अवस्पृष्ट नः
ले जीवन् भर्णि जानु ॥ २५ ॥ सधं भस्पृष्ट नो धर्म क्रोधि नैव हननपः ॥ भ
इउत्य हनं ता रां प्रमादे रा हनं कृतं ॥ २६ ॥ दभिको धर्मवर्धः क्रो
ठिको नपवर्ध इउचितरा कुन्याको नारावर्ध प्रमायले पस्त्राको व्य
दवर्धः ॥ २६ ॥ अयि प्रेग्ने नो हनो हो मो हना भूक्ती रसा छिणि ॥ इपजि

॥ गुरु ॥

॥ २५ ॥

व्याहता के न्यावार्थ पाकर हना की या ॥ २७ ॥ भग्नी पुज्ज लिन न भे
हो मगह्या को वर्ध साधि राहा विषाया को भन्न वर्ध उता माल
वदे उलिकन के न्या दारा दिया को वर्धः आ फे रि मित्र मात्र पण
स्या को वर्धः ॥ २७ ॥ दरिद्र्या टि दुःख रि वध राय सना निव ॥ अद
नु फल मता रिान स्मा दारा विशि स्यते ॥ २८ ॥ दरिद्रि भको
रे गि भया को वध रा भके हि वे स रा भया को स थोक अधिला जन्म

॥ चारा ॥

॥ २६ ॥

मायाएनगराकोहोनस्काररागयैरहनु ॥ २६ ॥ पलकाईवधान्येषुप
त्रिकाईवजेनुषु ॥ नादश्मस्तेमनुष्येषुपचधर्मवहिकता ॥ २६
॥ धानकापपताजलाजनुमाकाछिचिनिलाजलाधर्मनभयाका
मनुष्यतजेहुहु ॥ २६ ॥ न्यजेडुर्जरासंसर्गाभजसाधुसमागमः
॥ कुरूपन्यमहोरात्रस्मरनित्यतां ॥ १०० ॥ दुर्जराकासंसर्गको
दोदिसाधुकोसंगगरः ॥ एतदिएणपूज्यगराणिनेजस्तोसंसार

॥ गुरु ॥

॥ २६ ॥

अणीहुंभणिचाराकजखिलेसिखरुत्ताईभंदाभया ॥ १०० ॥ ॥ ५
ईतिश्रीचाराकेशारशंगुहेपठमसनकंसमाप्रन ॥ १ ॥ ॥ सास्त्रार्थच
क्षयाविचान्मचरेदोणितिचक्षया ॥ वेदार्थचक्षयाविप्रादूनरेवारचक्षया
॥ १ ॥ पंदिनसास्त्रआखारेहेहुंनराजाणितिकोआखालेहेहुंनवेदकाआ
खालेशास्त्राहेहुंनभरुमनुष्येचर्मचक्षुलेहेहुंन ॥ १ ॥ राशिधर्मिछापा
पेपापाःसमेशमाः ॥ राजारागमनूवर्तनेयठारानातठापुजा ॥ २ ॥

॥ चण ॥

॥ २७ ॥

राजाधर्मिष्ठभयाप्रजापणिधर्मान्नाहुं छनराजापापिभयाप्रजाप
णिपापिहुं छनपापपूच्यवरोवरगन्याराजाभयाप्रजापणिहुं छन
राजाज्यागहंनसोहिप्रजापणिगहंन ॥ २ ॥ उद्यमसाहसंधैय
वलिवृष्टिः परक्रमः ॥ षडेनेयस्यतिष्ठन्तिनस्माद्देवोपिशक्तिः
॥ ३ ॥ उद्यमभयोसाहसमयोधैर्यभयोवधीभयोपरक्रमभयोः
एतिष्ठगृहजस्तेडहरानस्मन्व्यदेविदेवपणिडराडहन ॥ ६

॥ गुरु ॥

॥ २७ ॥

आशा मरुति

ASHA ARCHIVES

2372